Vlaams Parlement

vergadering **C124**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme

van 26 januari 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de export van Vlaamse onderdelen die gebruikt worden in het Turkse militaire transportvliegtuig A400M
– 1357 (2020-2021) 3

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het conflict over de Westelijke Sahara
– 1370 (2020-2021) 7

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het vaccinatie-paspoort en het vrij verkeer van personen in de EU
– 1371 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Europese top en de vaccinpaspoorten
– 1534 (2020-2021) 11

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de sensibilisering van de lokale besturen door het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
– 1443 (2020-2021) 16

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de export van Vlaamse onderdelen die gebruikt worden in het Turkse militaire transportvliegtuig A400M
– 1357 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Dit onderwerp werd al regelmatig in deze commissie bevraagd. Het gaat dan over de rol van Turkije in buitenlandse conflicten. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan het conflict in Nagorno-Karabach. In 2019 besliste de Vlaamse Regering om geen militair materiaal meer naar Turkije te exporteren. Toch niet rechtstreeks, en dat laatste is geen detail.

Uit het boeiende persdossier dat Vredesactie op 5 december 2020 publiceerde, blijkt dat er Vlaamse onderdelen in Turkse A400M-vliegtuigen zitten. Deze vliegtuigen worden gebruikt voor militaire transporten waarmee Turkije materiaal overbrengt naar Libië of door Turkije gerekruteerde Syrische rebellen naar Azerbeidzjan.

Turkije schendt met de vluchten naar Libië het VN-wapenembargo. De vluchten naar Azerbeidzjan zijn een schending van het wapenembargo van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). Deze schendingen gaan regelrecht in tegen het NAVO- en EU-beleid. Onrechtstreeks werkt Vlaanderen daaraan mee. We weten dat en de Vlaamse Regering weet dat eigenlijk ook, maar omdat Turkije niet als officiële eindgebruiker is aangewezen, kijkt de Vlaamse Regering volgens ons toch iets te veel de andere kant op.

Ook mijn collega Annick Lambrecht heeft over dit dossier al regelmatig vragen gesteld, waaronder ook een schriftelijke vraag. In het antwoord op die schriftelijke vraag verschuilt u zich achter de inschatting van uw administratie dat het om niet-essentiële onderdelen zou gaan. Het zijn onderdelen die gebruikt worden in het landingsgestel en de vleugels. Ik ken misschien niet veel van vliegtuigen, maar zonder deze onderdelen lijkt me de kans klein dat het vliegtuig zal opstijgen. Ik vond de opdeling tussen essentiële en niet-essentiële onderdelen in dezen wat vreemd.

Hoe komen deze onderdelen in Turkije terecht? Via verschillende tussenstations in Duitsland, Frankrijk of het Verenigd Koninkrijk gaan ze naar Spanje. De Spaanse defensie is officieel de eindgebruiker, maar van daaruit worden de onderdelen alsnog verhandeld naar Turkije. Deze export gebeurt via de algemene vergunningen. De algemene vergunningen maken export van defensiegerelateerde goederen binnen de EU makkelijk, maar maken het ook mogelijk om naar NAVO-bondgenoten uit te voeren, zoals Turkije.

Het probleem zit hem in de controle van de eindgebruiker. Nu hoeft men pas achteraf te rapporteren waar de goederen terechtkomen en waarvoor ze werden gebruikt. Vlaanderen zou zelf een grotere controle kunnen uitvoeren op de export van defensiegerelateerde goederen, maar ook op Europees niveau zou Vlaanderen de problematiek op tafel kunnen leggen.

Bent u het ermee eens dat de controle op het eindgebruik van defensiegerelateerde goederen moet verstrengen? Indien ja, hoe zult u de controles dan verstrengen?

Zult u dit ook op Europees niveau aankaarten?

Lopende vergunningen kunnen geschorst, ingetrokken of beperkt worden op basis van artikel 43 van het Wapenhandeldecreet en artikel 13, §2, en artikel 46 van het Wapenbesluit. Bent u het ermee eens dat er extra voorwaarden moeten komen om te voorkomen dat Vlaamse onderdelen in militaire vliegtuigen in Turkije terechtkomen en zult u op basis van het Wapenhandeldecreet daarvoor de nodige stappen ondernemen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik wil in eerste instantie verduidelijken dat ik mij in mijn antwoord op de vraag van mevrouw Lambrecht niet wil verschuilen achter de inschatting van mijn diensten. Wij passen hier gewoon de regels toe. Over het aspect niet-essentiële onderdelen verwijs ik naar de website van de dienst Controle Strategische Goederen (dCSG): www.fdfa.be/csg. Daar kunt u de interpretatierichtlijn over niet-essentiële onderdelen vinden. Die bevat de technische parameters van wat wij als niet-essentiële onderdelen beschouwen.

We hebben het in deze commissie al vaak gehad over de export van onderdelen voor integratie. Het is dan ook niet nieuw als ik zeg dat dergelijke export fundamenteel anders is dan de directe export van afgewerkte systemen naar echte eindgebruikers, en dat dit zijn effect heeft op onze kennis over dat eindgebruik en vooral op de controle die we kunnen uitoefenen. Dat geldt bij uitstek voor de niet-essentiële onderdelen. Die zijn zelden geproduceerd voor één specifieke eind)gebruiker en voor één specifiek order en worden bovendien vaak niet eens geleverd aan de systeemintegrator, maar aan een andere toeleverancier.

Die compleet andere aard is een realiteit, waarmee in pleidooien voor meer wederuitvoercontrole desondanks niet altijd rekening wordt gehouden. Ik ben nochtans niet de enige die daarop wijst. Tijdens de hoorzitting over de optimalisatie van het Wapenhandeldecreet ging het in deze commissie ook over dit onderwerp. Sprekers verwezen toen naar de strenge controles van de Amerikaanse overheid op wederuitvoer van Amerikaanse onderdelen om als voorbeeld over te nemen. De toenmalige directeur van het Vlaams Vredesinstituut bevestigde dat, maar zei er wel onmiddellijk bij dat dit enkel het geval was als die onderdelen 30 procent van het volledige systeem uitmaken. Ter vergelijking: de volledige Belgische bijdrage aan de A400M schat Vredesactie op 4,5 procent. De toenmalige directeur van het Vlaams Vredesinstituut vergeleek dat Amerikaanse systeem met ons systeem omtrent niet-essentiële onderdelen en gaf aan dat de Vlaamse aanpak eigenlijk in lijn ligt met de voorbeelden van de Verenigde Staten en andere EU-lidstaten. Hij sprak daarbij zelf ook over de onwerkbaarheid van wederuitvoerbeperkingen van kleine toeleveranciers, zeker als het gaat over kleine onderdelen die nog via drie landen passeren voor de uiteindelijke uitvoer.

Het gaat hier dus om een logica die de basis vormt voor de regeling inzake uitvoerbeperkingen in de toepasselijke Europese richtlijn 2009/43 en die wij ook in onze regelgeving en praktijk toepassen. Dat heb ik ook in mijn antwoord aan mevrouw Lambrecht verduidelijkt. Die logica geldt dan bij uitstek voor overbrengingen in het kader van een intergouvernementeel samenwerkingsprogramma waarvan België deel uitmaakt, waarbij ook betrouwbaarheid een rol speelt.

Het gaat in deze kwestie niet zozeer over de vraag of de algemene regels inzake controle op eindgebruik in het Wapenhandeldecreet voldoende streng zijn of niet. Het gaat hier eerder over de zuivere toepassing van logische regels die gelden voor de specifieke situatie van overbrenging van niet-essentiële onderdelen voor integratie, die bovendien gebaseerd zijn op Europese regelgeving.

Ondanks bovenstaande principes wil ik tot slot opmerken dat mijn diensten ook bij overbrenging en uitvoer voor integratie telkens trachten zo goed mogelijk het echte eindgebruik te achterhalen, met het oog op transparantie en op controle, waar

mogelijk. Dat gebeurt onder meer door gerichte vraagstelling aan vergunningsaanvragers, door het screenen van het klantenbestand en door rapportering.

Zal ik dit op Europees niveau aankaarten? Ik herhaal eerst en vooral nog eens dat onze aanpak hier gebaseerd is op een Europese richtlijn. Met onze algemene vergunningen en de regels inzake niet-essentiële onderdelen hebben we die richtlijn op een serieuze manier geïmplementeerd. Ik wijs er ook op dat de idee achter deze richtlijn op EU-niveau momenteel ook een belangrijke beleidsprioriteit vormt, namelijk het vergemakkelijken van grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van ontwikkeling en productie van defensietechnologie. Ik denk bijvoorbeeld aan het Europees Defensiefonds. Daarin spelen de instrumenten uit de richtlijn een belangrijke rol.

Ook in bilaterale afspraken over exportcontrole bij gezamenlijke projecten zien we dat. Die bevatten ook restricties op uitvoerbeperkingen voor de staten die onderdelen overbrengen met een beperkt aandeel in het gezamenlijke systeem. Dat kan ook een verbod zijn. Ik verwijs daarbij specifiek naar de Frans-Duitse overeenkomst over wapenexportcontrole van 23 oktober 2019, waarin gewerkt wordt met een de-minimisbeginsel. Dat lidstaten die aanpak onderschrijven, blijkt ook in Nederland, waar de Adviesraad Internationale Vraagstukken in een rapport van 19 juni 2020 aanbeveelt om aansluiting te zoeken bij het Duitse-Franse akkoord over wapenexportcontrole, dat erin voorziet dat bij gemeenschappelijke materieelprojecten een deelnemend land niet de export van een ander deelnemend land kan blokkeren, met inachtneming van de gedragscode van de Europese Unie betreffende wapenuitvoer.

Wij zijn er ons natuurlijk van bewust dat het uitvoerbeleid niet in alle EU-lidstaten even streng is als in Vlaanderen. Ik heb daarom al meermaals gezegd dat de regels uit de richtlijn over wederuitvoerbeperkingen ons verplichten tot een objectief vertrouwen dat de uitvoerende lidstaat op een correcte manier de uitvoercriteria van het gemeenschappelijk standpunt toepast.

Waar wij vooral naar streven op EU-niveau, is dat dit ook in de praktijk gebeurt en dat andere lidstaten meer op onze lijn komen te zitten. Dat doen wij zowel op politiek niveau als op ambtelijk niveau. U weet dat ik dat onder meer over Turkije al zelf heb gedaan. Ik rapporteer hier ook geregeld over het werk van mijn diensten in de Europese Raadswerkgroep over Export van Conventionele Wapens (COARM). In het geval van Turkije is er op dat vlak ook wel grotendeels convergentie. Zowat alle lidstaten hebben aangeven minstens voorlopig geen uitvoer naar Turkije toe te staan in geval van mogelijk gebruik in Syrië, terwijl sommige lidstaten, zoals wij, aangegeven hebben voorlopig geen enkele uitvoer naar Turkije toe te staan.

Zoals ik al in mijn antwoord aan collega Lambrecht aangaf, zijn er geen lopende vergunningen voor rechtstreekse uitvoer van defensiegerelateerde producten naar Turkije, noch voor overbrengingen naar andere EER-lidstaten (Europese Economische Ruimte) met gekend eindgebruik in Turkije. Wat betreft het gebruik van algemene vergunningen, verwijs ik naar het antwoord dat ik daarstraks gaf op uw eerste vraag.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Bedankt, minister-president, voor uw uitgebreide antwoord op mijn vragen. Ik heb toch nog twee bijkomende vragen.

Ik voel in uw antwoord dat u betreurt dat dit soort gevallen zich voordoen. U zegt ook dat uw diensten doen wat ze kunnen. Maar het is in mijn ogen toch van belang dat we met Vlaanderen ook een apart beleid rond Turkije kunnen voeren. Als Turkije onderdelen gebruikt om bijvoorbeeld NAVO-embargo's te schenden, zijn we, gezien de EU-wetgeving, toch ook wettelijk verplicht om daarop in te grijpen.

Anders schenden we ook die internationale aanvragen. Kunnen we geen strengere voorwaarden opleggen aan de materialen die we op die manier uitvoeren?

Mijn tweede vraag gaat over de uiteindelijke eindgebruiker. Kunnen we daar niet strenger op toekijken? Daar zit immers toch de crux, op het moment dat je dit soort toestanden vaststelt.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Collega Rzoska, bedankt voor de interessante vraag. Als ik het goed begrepen heb, heeft de Vlaamse Regering in 2019 beslist om geen militair materiaal rechtstreeks aan Turkije te leveren en handelen we daar ook consequent naar. De minister-president heeft gesteld dat er sindsdien niets meer is geleverd. Dat lijkt me zeer belangrijk, want dat is in Europese context toch een vrij radicaal standpunt. Andere lidstaten leveren wel nog aan Turkije, maar alleen niet meer als het materiaal mogelijk in Syrië wordt gebruikt.

Het project van de A400M is een oud project. Het gaat terug tot 2003. Het gaat om een gezamenlijk project met zeven landen, waarvan zes Europese landen. Daarin zijn wel een aantal engagementen aangegaan. Ik heb het eens opgezocht: dat debat is hier in het Vlaams Parlement al verschillende keren gevoerd, maar dan over andere aspecten, namelijk over het feit dat men zich erover beklaagde dat Vlaanderen te weinig aandeel had in het aanleveren van materiaal voor die vliegtuigen. Het was nog collega Van Malderen die er destijds voor pleitte om daar sterker op in te zetten.

Nu, de situatie is veranderd, niet alleen de situatie binnen Turkije, maar ook de relatie tussen Turkije en de Europese Unie. Turkije heeft zich voor een stuk afgewend van het Westen en heeft een andere koers gekozen, maar in de praktijk blijft het wel nog de voordelen genieten. Turkije is nog altijd NAVO-bondgenoot, is nog altijd kandidaat-lidstaat en blijft dus van de voordelen genieten van die bevoorrechte relatie. Dus in plaats van hier het debat te hebben over de algemene vergunning en het toepassen van die algemene vergunning, die eigenlijk een omzetting is van een Europese verplichting, voeren we het debat beter fundamenteel rond Turkije en wat Turkije allemaal doet op het vlak van mensenrechten en internationaal recht.

Een aantal weken geleden hebben we in de plenaire vergadering de resolutie goedgekeurd met betrekking tot Turkije, met de vraag om de toetredingsonderhandelingen stop te zetten. Minister-president, ik pleit ervoor dat u veeleer op dat vlak conclusies trekt dan met betrekking tot de Vlaamse houding op het vlak van wapenleveringen, die binnen de EU een van de strengste is.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp·a): Voorzitter, ik zal het kort houden en niet herhalen wat is gevraagd of wat in de antwoorden staat.

Mijnheer Rzoska, ik steun uiteraard uw vraag om een strengere controle op het eindgebruik. U hebt gezegd dat het maar om 4 procent gaat, maar het is toch 4 procent. We kunnen het debat over Turkije uiteraard blijven voeren, maar ik denk dat we er in deze commissie ondertussen wel uit zijn dat er ernstige schendingen van de mensenrechten zijn en dat die vliegtuigen worden gebruikt om landen in oorlog fel te steunen.

Minister-president, als er een verstrenging met betrekking tot het eindgebruik kan komen, zal mijn fractie zeker onmiddellijk mee zijn met dat verhaal.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik denk dat we al de strengste voorwaarden hebben, en ik ben niet van plan bijkomende voorwaarden op te leggen. Ik ga hiermee flagrant in tegen het Vlaams regeerakkoord. Het Vlaams regeerakkoord stelt dat er op Europees vlak geen gold-plating mag zijn. Wij doen hier wel degelijk aan gold-plating en ik wil dat ook handhaven. Ik zie niet in hoe we dit moeten verstrengen. Zoals daarnet is gesteld, dateert dit nog van de constructieperiode van het vliegtuig. Hoe kunnen we nu strenger optreden als we met de middelen die we de voorbije jaren in stelling hebben gebracht en met de werkwijze van de voorbije jaren op dat vlak, geen enkel voorwerp meer naar Turkije exporteren? Dit betekent dat ons arsenaal aan middelen volstaat. Ik ben niet van plan nog strenger dan streng op te treden. Ik denk dat we op dit vlak in het Europees koppeloton lopen, net zoals ik zou willen dat we op alle vlakken in het Europees koppeloton zouden lopen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister-president, met dat laatste punt kan ik het eens zijn. Ik vind dat we op veel vlakken in het Europees koppeloton moeten lopen. Dat is niet altijd het geval. Ik wil afsluiten met de woorden dat het voor mij moeilijk blijft dat die toestellen af en toe worden ingezet voor zaken waarover er in deze commissie een grote consensus is dat ze een schending van de mensenrechten vormen.

Mevrouw Lambrecht, ik blijf, samen met u, aandringen op een strengere controle wat het eindgebruik betreft en op het opleggen van voorwaarden. Ik snap dat in dit verband naar het Vlaams regeerakkoord wordt verwezen, maar vanuit internationaal opzicht verandert de context natuurlijk heel snel.

Minister-president Jan Jambon: We houden dat in het oog.

Björn Rzoska (Groen): Minister-president, ik weet het.

Mijnheer Nachtergaele, ik ben het met u eens dat de fundamentele discussie natuurlijk over Turkije gaat. Ik vind het zeer goed dat het Vlaams Parlement daar heel kritisch over is, want de evolutie van de voorbije jaren boezemt op dat vlak weinig vertrouwen in.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het conflict over de Westelijke Sahara
– 1370 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, nadat de Spanjaarden het gebied hadden verlaten, heeft Marokko in 1976 de Westelijke Sahara ingelijfd. De Westelijke Sahara is een woestijngebied ten zuidwesten van Marokko waar het land een claim op uitoefent. In het gebied wonen de Sahrawi, een volk van rondtrekkende bedoeïenen. In 1975 heeft het Internationaal Gerechtshof in Den Haag beslist dat de Sahrawi zelfbeschikkingsrecht hebben. De Marokkaanse autoriteiten beschouwen de Westelijke Sahara dan weer als een zuidelijke provincie van het land en ontkennen het recht op zelfbeschikking van de Sahrawi.

Dit heeft geleid tot een gewapend conflict in de vorm van een guerrillastrijd tussen het Frente Popular por la Liberación de Saguía el Hamra y Río de Oro (Polisario) en het Marokkaans leger. Pas in 1991 is met een wapenstilstand een einde aan het conflict gekomen. Marokko heeft een 2700 kilometer lange verdedigingswand gebouwd, die als de Marokkaanse berm bekendstaat, om het Marokkaans gedeelte van de Westelijke Sahara, ongeveer vijf zesde van het gebied, af te sluiten van het gedeelte van de Westelijke Sahara dat in handen van Polisario was. De Marokkaanse berm staat jammer genoeg eveneens bekend als het grootste mijnenveld ter wereld.

De wapenstilstand van 1991 werd afgedwongen met een VN-vredesmissie, namelijk de United Nations Mission for the Referendum in Western Sahara (MINURSO). Het opzet van MINURSO was om een referendum over de onafhankelijkheid van het gebied te overzien. Het referendum moest binnen het jaar gehouden worden, maar Marokko weigert hier tot op vandaag uitvoering aan te geven.

De Westelijke Sahara haalde in 2020 nog kort het nieuws door een opvallende bocht in de Amerikaanse diplomatie. President Trump erkende de soevereiniteit van Marokko over het gebied. In ruil zou Marokko Israël formeel erkennen en de diplomatieke relaties met het land aanhalen. Het valt af te wachten of dit beleid voortgezet zal worden onder het presidentschap van Joe Biden. Dat is op zich al een interessante vraag.

In november 2020 kwamen de Sahrawi gewapend in opstand tegen de Marokkaanse overheid. Aanleiding is de aanleg van een verharde weg door de Marokkaanse overheid die door het gebied van de Sahrawi en een neutrale bufferzone loopt. De weg beoogt de zuidelijkste Marokkaanse checkpoint met Mauritanië te verbinden. De weg wordt door Polisario dan ook als illegaal beschouwd. Het is de eerste keer dat Polisario sinds de wapenstilstand van 1991 opnieuw de wapens opneemt. Wat er precies gebeurd is, blijft onduidelijk. De Marokkaanse overheid spreekt slechts over schermutselingen die niet geleid zouden hebben tot doden of gewonden. Polisario langs de andere kant beweert dat de Marokkaanse veiligheidsdiensten het vuur op geweldloze burgers zouden hebben geopend en stelt dat er sprake is van een ernstige escalatie.

Wat is uw visie op het conflict in de Westelijke Sahara? Erkent u de soevereiniteit van Marokko over de Westelijke Sahara of gaat het volgens u om een illegale bezetting?

Is er sprake van mensenrechtenschendingen in het gebied?

Hebt u hierover contact gehad met de Marokkaanse ambassadeur? Indien wel, werd de situatie in de Westelijke Sahara toen aangehaald? Indien niet, bent u dit nog van plan?

Vlaanderen en Marokko onderhouden relaties en Flanders Investment & Trade (FIT) beschikt over een kantoor in Casablanca. Dreigt de houding van Marokko jegens de Westelijke Sahara een impact te hebben op de relaties met Marokko?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het standpunt van de Verenigde Naties en van de Europese Unie in deze zaak is tot op heden onveranderd gebleven. Dat houdt in dat de Marokkaanse soevereiniteit over de Westelijke Sahara nog steeds niet internationaal erkend wordt. Marokko beschikt dus niet over een internationaal mandaat om de Westelijke Sahara te besturen. Dit standpunt wordt nog steeds door Vlaanderen ondersteund.

Was er eind november sprake van mensenrechtenschendingen? Het antwoord daarop is wat moeilijk. Ik heb gisteren telefonisch contact gehad met de Marokkaanse ambassadeur. De berichten over de incidenten zijn wat tegenstrijdig. Ik heb aan mijn diensten gevraagd om in de mate van het mogelijke de ware toedracht hiervan te onderzoeken. Het verhaal van de ambassadeur is natuurlijk helemaal anders. Marokko zegt dat ook Algerije in dit conflict betrokken is. Die weg die van Mali naar Marokko door de Westelijke Sahara loopt, werd door Algerije bezet. Marokko heeft die op één nacht met weinig schermutselingen opnieuw kunnen deblokkeren. Daarnaast wilde de ambassadeur ook het punt maken dat Marokko het vredesproces rond de soevereiniteit van de Westelijke Sahara ondersteunt en actief promoot. Nu, ik vertel u gewoon wat de ambassadeur mij aan de telefoon heeft gezegd.

Ik heb dus aan mijn diensten gevraagd om verder te trachten uit te zoeken wat er in november werkelijk is gebeurd, want de informatie die we daarover tot nu toe krijgen, en dan niet alleen van de ambassadeur, is een beetje tegenstrijdig.

De Westelijke Sahara behoort niet tot het werkterrein van FIT Casablanca. Tot hiertoe is er echter geen sprake van impact op de diplomatieke relaties tussen Vlaanderen en Marokko en evenmin op de handelsrelaties en op de werking van het FIT-kantoor in Casablanca.

U weet dat ik de mening toegedaan ben dat je beter 'on speaking terms' blijft met zulke landen als je wilt beïnvloeden. U weet dat we in het kader van ontwikkelingssamenwerking bekijken – en die afweging zal niet meer zo lang duren – om een derde land te zoeken in plaats van Zuid-Afrika. We kijken daarvoor – dat staat ook in het regeerakkoord – naar Noord- en Oost-Afrika. Daarmee wil ik zeggen dat die regio voor ons belangrijk is, ook in het kader van het migratiebeleid en illegale migratie. Ik sta zeker niet op het punt om de banden of relaties met Marokko te verbreken. Ik ben het er wel mee eens dat dit een aandachtspunt is dat we verder moeten opvolgen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. De situatie omtrent het conflict daar is inderdaad onduidelijk. U hebt daar gelijk in. Ik ben tevreden dat u dat laat onderzoeken. Dat zal ons sowieso meer duidelijkheid verschaffen.

Eén ding klopt volgens mij niet volledig. U zegt dat het internationale standpunt nog altijd is dat men de aanspraken op de Westelijke Sahara niet erkent. Ik heb in mijn vraagstelling gewezen op de koerswijziging in de Verenigde Staten. *(Opmerking van minister-president Jan Jambon)*

De koerswijziging van de Verenigde Staten is wel belangrijk, zeker gezien het nieuwe presidentschap, waarbij gealludeerd wordt op het feit dat de betrekkingen en de gezamenlijke politieke strategie tussen de Verenigde Staten en de EU een betere samenwerking zouden moeten genereren. Als de Verenigde Staten ter zake een heel ander standpunt innemen dan de EU, dan lijkt mij een of ander overleg wel belangrijk. We moeten toch bekijken welke invloed dit zal uitoefenen op de toekomstige situatie van de Westelijke Sahara.

Mijn vraag was zeker niet om de banden met Marokko door te knippen. Ik ben blij dat u verwijst naar een andere discussie, namelijk het zoeken naar partners in Noord-Afrika als mogelijk middel om migratie, al dan niet illegaal, tegen te gaan. Daar zult u in ons zeker een partner vinden.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Ik dank de heer Deckmyn om deze vraag te stellen over een vergeten conflict dat onlangs weer oplaaide. Als we er politiek naar kijken, dan zien we dat hier sprake is van een zoveelste cynische diplomatieke deal. Dat maakt natuurlijk net deel uit van het diplomatieke spel, waarbij de Sahrawi de slachtoffers lijken te zijn.

Anderzijds stellen de vraagsteller en de minister-president vast dat we over te weinig objectieve informatie beschikken om te weten wat er precies gaande is op het terrein. Minister-president, zou het mogelijk zijn om via onze vertegenwoordiging bij de VN in Genève druk te zetten om objectieve informatie te krijgen met betrekking tot dit conflict? Mocht daaruit blijken dat er mensenrechtenschendingen plaatsvinden, dan kunnen we hier opnieuw discussiëren over wat daar gebeurt.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik dank de heer Deckmyn eveneens om opnieuw de aandacht te vestigen op de problematiek van de Westelijke Sahara. Dit conflict is nu al bijna 45 jaar aan de gang.

Ik wil ook de vraag van collega Nachtergaele bijtreden om meer informatie te verkrijgen via de VN, maar ook om te benadrukken dat het heel belangrijk is dat er weer onderhandelingen plaatsvinden onder leiding van de VN. Die liggen nu al bijna een jaar stil. Het is belangrijk dat daar weer schot in de zaak komt. Een staakt-het-vuren is het belangrijkste wat er momenteel nodig is in de regio.

Waar er heel weinig aandacht naartoe gaat, en wat we moeten blijven benadrukken, is de situatie van al die vluchtelingen in de kampen daar. Zij wonen daar al 45 jaar. Er zijn mensen die daar geboren zijn en die hun hele leven niets anders gekend hebben dan een vluchtelingenkamp, met weinig perspectief op onderwijs, op het vinden van een job, op het uitbouwen van hun leven en hun toekomst. Ik wil u vragen, minister-president, om ook de situatie van die vluchtelingen in de kampen in de Westelijke Sahara altijd mee in het achterhoofd te houden.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u voor alle beschouwingen.

Ik zal dat element doorgeven aan onze vertegenwoordiging bij de Verenigde Naties, dat ik gevraagd heb aan mijn diensten om de ware toedracht van de situatie te krijgen. Informatie uit de Verenigde Naties is daarbij inderdaad ook nuttig. We zullen dat dus doen.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik dank u voor de verdere initiatieven die u ter zake zult nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het vaccinatiepaspoort en het vrij verkeer van personen in de EU
– 1371 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Europese top en de vaccinpaspoorten
– 1534 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Collega's, er is afgesproken om het vooral over het brede kader van privacy en het vrije verkeer van goederen en personen te hebben, en niet zozeer in te zoomen op de coronacrisis zelf. Die komt dan weer uitgebreid aan bod, samen met de andere onderwerpen rond corona, in de gedachtewisseling op 9 februari.

De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, mijn vraag is inderdaad veeleer gericht op de problematiek van het vrije verkeer van personen in Europa dan op vaccinatiestrategieën en dergelijke meer. Ik wil wel starten met een voorbeeld van buiten Europa. Ik heb in Knack van 13 januari een interessant artikel gelezen, met als titel 'Met een groen paspoort op café'. Dat zegt het al, natuurlijk. Dat heeft te maken met Israël, waar iedereen die zich laten vaccineren, een week na de tweede prik blijkbaar een vaccinatiepaspoort krijgt, waarmee men opnieuw naar de bioscoop, op restaurant of op reis kan gaan. Naar verluidt zou dat idee in ons land op weinig enthousiasme kunnen rekenen. Maar het is natuurlijk wel een sterke motivator – en daar is het mij bij deze vraag om te doen –, de vrijheid die een dergelijk initiatief ons biedt of kan bieden.

De vaccinatiecampagnes in heel de Europese Unie beginnen langzamerhand goed op dreef te komen. Laat ons hopen dat dat zich nog versterkt voortzet. Dat roept zeker vragen op voor de nabije toekomst met betrekking tot het vrije verkeer van personen in de Europese Unie. De Griekse premier Mitsotakis opperde bij de Europese Commissie de nood aan een Europees systeem om de immuniteitsstatus van burgers te verifiëren. Er wordt ook wel eens gesproken over zogenaamde vaccinatiepaspoorten. De grote vraag is natuurlijk wat de gevolgen van die vaccinpaspoorten zullen zijn. Zal dat leiden tot een onderverdeling van de Europese bevolking op basis van gezondheidscategorieën? Wat met de privacy? Mitsotakis stelde dat Griekenland er absoluut geen voorstander van is om vaccinatie te verplichten of het tot een voorwaarde te maken om te mogen reizen. Tegelijkertijd wil hij wel dat mensen die gevaccineerd zijn, reisvrijheid hebben. Er is dus af en toe een beetje onduidelijkheid, maar dat maakt natuurlijk deel uit van heel het debat.

In oktober vorig jaar tekende Estland dan weer een overeenkomst met de Wereldgezondheidsorganisatie om een digitaal immuniteitscertificaat te ontwikkelen, dat kan worden gebruikt bij grensoverschrijdende uitwisseling van vaccinatiedata. De Estse premier liet al weten dat hij Finland alvast had uitgenodigd om ook deel te nemen aan dat project.

Hongarije heeft op zijn beurt laten weten dat het toeristen kan vragen een vaccinatiestatus voor te leggen alvorens ze het land kunnen betreden. In Spanje heeft de Spaanse regering geopperd dat ze een omgekeerd vaccinatiepaspoort wil invoeren en dat ze de mensen die een vaccin weigeren, naar eigen zeggen op een

anonieme manier, wil registreren en dat ze die data met andere Europese landen wil delen. België zou voorstander zijn van een vaccinatiecertificaat op het niveau van de EU, maar de Belgische Gegevensbeschermingsautoriteit heeft zich reeds tegen een vaccinatiedatabase uitgesproken. We zien dat zich in de EU een heel debat ontwikkelt over het vrij reizen en over het gebruik van een paspoort om tot bepaalde landen toegang te krijgen.

Minister-president, is de Vlaamse Regering op eender welke manier voorstander van een onderscheid tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden voor het vrij verkeer van personen in de EU? Zo ja, op welke manier moet dit dan gebeuren?

Hoe staat u tegenover het zogenaamd vaccinatiepaspoort of -certificaat? Is er een bepaald systeem dat de Vlaamse Regering verkiest of compleet afwijst? Staat de Vlaamse Regering veeleer terughoudend tegenover de hele idee de immuniteitsstatus van burgers te verifiëren? Indien u voorstander bent van een systeem om de immuniteitsstatus van burgers te verifiëren en binnen de EU uit te wisselen, vraag ik me af hoe de privacy volgens u kan worden gegarandeerd.

Is er, tot slot, reeds intra-Belgisch overleg met de Federale Regering en met de regeringen van de andere deelstaten over een Europees of zelfs globaal systeem voor vaccinatieregistratie en gegevensuitwisseling geweest? Zo ja, wat was de uitkomst van dat overleg? Zo neen, zult u op een dergelijk overleg aandringen, zodat Vlaanderen op het debat kan wegen?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, ik dank u dat we deze vragen om uitleg mogen stellen. Dit is een debat dat momenteel hevig woedt en ik beperk me, zoals afgesproken, tot het vaccinatiecertificaat. Ik verwijs naar de digitale Europese top van 21 januari 2021, waarop de Europese regeringsleiders zich over het vaccinatieplan hebben uitgesproken. Het vaccinatiecertificaat of -paspoort was toen ook een heel belangrijk agendapunt. Concreet betekent het dat reizen zou kunnen zonder de verplichting een coronatest te laten afnemen of in quarantaine te gaan. Er is gesuggereerd dat een dergelijk paspoort toegang zou kunnen geven tot grote publieksevenementen, zoals concerten of sportwedstrijden.

Mijnheer Deckmyn, u hebt al aangehaald dat Israël met een dergelijk paspoort zwaait om dit te faciliteren. In ons land en in heel wat andere Europese lidstaten is de vaccinatie echter niet verplicht. Federaal minister van Buitenlandse Zaken Wilmès heeft duidelijk aangegeven dat de uitreiking van een dergelijk certificaat geen afbreuk mag doen aan de individuele vrijheden of aan de grensoverschrijdende mobiliteit van mensen. We zien dat landen die in grote mate economisch afhankelijk zijn van het toerisme, zoals Spanje, Portugal en Griekenland, wel voorstander zijn van een dergelijk document. Zij willen het toerisme zo snel mogelijk weer op de rails krijgen. Andere landen, zoals Duitsland, twijfelen dan weer. Daar wordt immers gevreesd dat er een soort van privilege of label voor gevaccineerde personen zou komen, iets waarvoor we ons heel hard moeten hoeden.

Minister-president, mijn vragen sluiten aan bij de vragen van de vorige vraagsteller. Kunt u toelichting geven bij wat tijdens de Europese top specifiek over het vaccinatiecertificaat of -paspoort is gezegd? Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering over een dergelijk certificaat of paspoort? Is het de bedoeling mensen die geen dergelijk certificaat of paspoort hebben te verbieden te reizen? Ik heb het specifiek over het vrij verkeer van personen in de Schengenzone. Komt dat hier in gevaar? Liggen eventueel alternatieven op tafel om met deze situatie om te gaan?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, ik zal een algemeen antwoord geven.

Als we over deze problematiek spreken, kan een vaccinatiepaspoort voor mij zeker niet worden gebruikt vooraleer iedereen de kans heeft gehad om zich te laten vaccineren. In het algemeen verzet de Vlaamse Regering zich tegen een onderscheid tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden, want dat leidt tot discriminatie inzake reisverboden.

Vaccinaties zijn niet verplicht. Een reisverbod of andere restrictie voor hen die niet gevaccineerd zijn, zou een impliciete ondergraving van de expliciete vrijwilligheid van de vaccinatie betekenen. Ook burgers die wel gevaccineerd wensen te worden maar nog niet de mogelijkheid hebben gehad, kan men niet discrimineren ten opzichte van mensen die al wel een vaccin hebben gekregen.

Hoe staan wij dan tegenover een vaccinpaspoort? Een internationaal vaccinatiecertificaat is niet nieuw en bestaat bijvoorbeeld voor de vaccinatie tegen gele koorts voor de landen waar deze inenting verplicht is voor reizigers. Voor COVID-19 kan een dergelijk certificaat ook nut hebben. Denk bijvoorbeeld aan toepassingen in de gezondheidszorg. Het nut en de wenselijkheid van een certificaat zijn natuurlijk afhankelijk van de doeleinden die men beoogt. In ieder geval mag een certificaat niet leiden tot discriminatie en moet het systeem juridisch onderbouwd worden zodat het de privacy- en andere regelgeving respecteert.

Hoe kan privacy gegarandeerd worden? Vandaag worden de resultaten tweewekelijks doorgegeven aan het European Center for Disease Prevention and Control (ECDC). Die zijn evenwel niet nominatief en hebben louter tot doel de vaccinatiedekkingsgraad per land op groepsniveau op te volgen. Zo weet men dus hoeveel vaccinaties men heeft toegediend en of het de eerste of tweede prik is.

De individuele vaccinatiestatus wordt genoteerd in Vaccinnet+, waar artsen die toegang hebben die kunnen verifiëren wanneer dat medisch nodig is. De patiënt zelf kan de vaccinatiestatus verifiëren via een viewer op Vaccinnet+. Dat ligt in lijn met wat er gebeurt voor de andere vaccins die de overheid gratis verstrekt.

Een specifiek vaccinatiecertificaat voor COVID-19 zal net zoals andere certificaten moeten voldoen aan het regelgevingskader. Daarin zal ook de doelstelling van het certificaat een centrale rol spelen.

Wat is er op Europees niveau gebeurd? Op 19 januari 2021 was er een voorbereidende vergadering voor de Europese Raad van 21 januari 2021, waar mijn kabinet aan deelnam. Voor het luik over de vaccinatieregistratie nam het kabinet van minister Beke deel, gezien de techniciteit van deze materie. De conclusie van dit overleg was dat er overeenstemming is over het aanhouden van een voorzichtige houding, in het bijzonder omdat de gevolgen die eventueel aan een certificaat verbonden worden, nog niet duidelijk zijn

Tijdens de Europese Raad van donderdag 21 januari zelf waren de regeringsleiders het erover eens om aan een gestandaardiseerde en interoperabele bewijsvorm voor medische doeleinden te werken. Op een later moment zullen de randvoorwaarden van een dergelijk systeem worden besproken. Ook hier mag geen discriminatie ontstaan tussen gevaccineerde mensen en mensen die nog niet de kans hebben gehad om een prik te ontvangen of mensen die geen vaccin wensen.

Dit debat is zeker nog niet afgesloten. Dit zal evolueren, maar dit is de positie die wij nu innemen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Het is geen eenvoudige zaak die ik naar voren schoof, maar mijn vraag was vooral ingegeven omdat veel landen in de EU echt wel aan de kar trekken om naar oplossingen te zoeken. U spreekt over de moeilijkheid om op basis van een vaccinatiepaspoort of andere initiatieven de ene burger ten opzichte van de andere te discrimineren, en dat is juist. Daarom is het ook een moeilijk debat.

Er zijn wel parallellen. U verwijst eveneens naar het vaccinatieboekje met betrekking tot de gele koorts. Ook daar worden mensen gediscrimineerd. Wie niet ingeënt is tegen gele koorts, mag bepaalde landen niet binnen. Die logica hanteren voornamelijk zuiderse landen. Laten we duidelijk zijn: dat is niet zonder enig zelfbelang. Die zuiderse landen in de EU willen hun toeristische industrie redden en daarom zijn zij vragende partij om daarrond initiatieven te nemen. Hoe staat u daartegenover? Wat gebeurt er als bepaalde landen binnen de EU unilateraal zo'n regeling zullen uitwerken die een variante zal zijn op wat we net hebben besproken? Ik vrees dat als er geen eenduidig standpunt vanuit Europa komt, men toch op een of andere manier zal proberen om het toeristische seizoen te redden.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Er liggen nog heel wat vragen op tafel. Dat is ook de reden waarom er op de Europese top geen beslissing is genomen. Er zijn nog heel wat praktische en juridische vragen en heel wat zaken uit te werken. Ik ben blij dat u daarin ook een voorzichtige houding aanneemt, dat er goed gekeken wordt dat er van discriminatie en labeling absoluut geen sprake kan zijn en dat de privacy goed bewaakt wordt. Vrijheid van personen om te reizen is voor ons enorm belangrijk. Toeristische reizen mogen in de toekomst geen privilege worden.

Er liggen binnen de Europese Commissie nog verschillende formules op tafel. Laat ons daar de vinger aan de pols houden, proberen op één lijn te zitten en opties die een verkeerde kant dreigen uit te gaan, opnieuw in de juiste richting proberen te brengen. Zoals daarnet aangegeven, zijn er bepaalde landen die een andere insteek hebben. Landen die volledig afhankelijk zijn van toerisme, zullen daar op een andere manier naar kijken en meer druk uitoefenen.

Het ging daarnet ook over Israël. Moeten we ook niet buiten Europa proberen naar één lijn te zoeken, misschien met de Wereldgezondheidsorganisatie? Ik weet niet of er al gesprekken zijn aangeknoopt. Het kan uiteraard ook via de Europese Unie gebeuren. We moeten breder kijken, want het gaat over een wereldpandemie.

Wat er Europees gebeurt, moet zoveel mogelijk gecoördineerd zijn zodat er geen spreidstand aan verschillende opties is.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. In Vlaanderen bestaat er zoiets als de vaccinatiekaart, die alle toegediende vaccins vermeldt. Dat is nog niet erg ingeburgerd. Diegene die tot vaccinatie overgaat, stelt deze kaart ter beschikking. Wordt dit in deze vaccinatiestrategie ook gebruikt? Kan dit eventueel in overweging worden genomen?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Dit is een zeer interessant item, en heel veel is nog niet uitgeklaard. Het is voor ons altijd interessant om mee te kunnen nadenken over hoe het allemaal zou moeten.

Het is goed dat de Europese Unie al nadenkt en probeert naar een gestandaardiseerd systeem te komen. Als dit op een gefragmenteerde manier erkend wordt, dan zit je sowieso met een probleem op het vlak van vrijheid van personen om rond te reizen, en al zeker binnen de Schengenzone. Ik wil er toch voor pleiten dat daarover wordt samengewerkt en dat het één bewijs wordt of dat we elkaars bewijzen ten minste erkennen.

Discriminatie? Ja en neen. Ik geef het voorbeeld van een festival waarbij men een sneltest zou moeten ondergaan. Ik ga er toch wel van uit dat mensen die gevaccineerd zijn, meteen doorkunnen en dat de anderen een sneltest moeten ondergaan. Er zal op een bepaald moment misschien wel een verschil zijn. We moeten er rekening mee houden dat we nog gedurende heel wat maanden in een overgangsperiode zullen zitten. Ik weet niet of het zo verstandig is om te zeggen dat er geen enkele discriminatie kan zijn, want die sneltesten kosten natuurlijk ook geld.

In welke mate kunnen wij als overheid verhinderen dat private organisaties, of het nu festivals of vliegtuigmaatschappijen zijn, dat toch ook gaan vragen? Hetzelfde met de derde landen: we hebben nu ook al bepaalde Afrikaanse landen waar je gevaccineerd moet zijn tegen de gele koorts, of je komt er niet in.

Je hebt dus verschillende lagen in dit verhaal. We moeten er heel goed over nadenken wat we telkens doen, in Europees verband, in mondiaal verband en ten aanzien van private organisaties. We moeten zien dat de vrijheid van de mensen niet helemaal belemmerd wordt, zeker van degenen die op een bepaald moment een vaccin hebben. We gaan daar verschillende lagen in moeten steken. Dat zal geen gemakkelijke discussie worden, maar ik ben al zeer tevreden dat men ten minste op Europees niveau het min of meer gezamenlijk wil gaan aanpakken.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dat zijn allemaal beschouwingen die inderdaad meespelen in dat debat. Dat debat is volop aan de gang. De inzichten evolueren nog.

Mijnheer Deckmyn, als u spreekt over landen die hun toerisme willen redden, neem ik aan dat dat niet voor intra-Europees verkeer is, want daar geldt natuurlijk vrij verkeer van personen en goederen. Al die inentingen, tegen gele koorts en zo, zijn natuurlijk voor regio's buiten Europa.

– Johan Deckmyn treedt als voorzitter op.

Wat de Wereldgezondheidsorganisatie en dergelijke betreft: het is natuurlijk interessant om die informatie te krijgen, maar het zal toch hoe dan ook een politieke deliberatie zijn. Dat is geen pure gezondheidskwestie. Als we gaan kijken wie er nu eerst ingeënt moet worden en in welke volgorde, kan de WHO ons daar wel bij inspireren. Maar als het gaat over het regelen van de toegang tot het grondgebied en dergelijke, en eventueel ook toelating tot festivals en zo, zijn dat politieke kwesties, en veel minder gezondheidskwesties.

Wat mij betreft, is dat debat zeker nog niet afgesloten. Ik denk wel niet dat je al te stringente voorwaarden kunt opleggen met betrekking tot het al of niet ingeënt zijn, zolang niet iedereen de kans heeft gehad om ingeënt te worden. Daar heb ik principieel wat bezwaar tegen, vooral omdat wij bepalen wat de volgorde van inenting is. Het zijn niet de mensen zelf die bepalen wanneer ze zich laten inenten. Wij zeggen wie waar en wanneer moet komen om ingeënt te worden en wie nog maanden moet wachten. We moeten daar dus goed mee opletten.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Het debat is zeker nog niet afgelopen, minister-president, maar de bedoeling van mijn vraagstelling was effectief om een

aanzet tot debat te geven, vooral omdat het nog gevoerd moet worden en het interessant is om vanuit deze vergadering ook elementen mee te nemen naar verdere besprekingen. Ik meen toch opgetekend te hebben dat er verschillende interessante ideeën waren die u alvast kunt meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, er zijn nog heel wat vragen op verschillende vlakken, zoals medisch, ethisch, juridisch, praktisch en administratief. Er zijn ook vragen in verband met de privacy en ik denk ook aan de veiligheid. Er kan een vals circuit komen waarin certificaten circuleren. Daar moeten we volop onze ogen voor openhouden.

Aan de andere kant ben ik blij dat mee wordt nagedacht over hoe we onze reis- en evenementensectoren kunnen toestaan om snel weer te starten. Daar zitten allicht wel opportuniteiten in, maar we moeten heel behoedzaam zijn. Ik steun in elk geval uw basisstandpunt dat iedereen minstens de kans moet krijgen om het vaccin te ontvangen. Als we dat niet doen, gaan we naar een situatie vol onrust, instabiliteit en ongeduld. Daar willen we niet in belanden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joris Nachtergaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de sensibilisering van de lokale besturen door het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap – 1443 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Johan Deckmyn

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Voorzitter, sinds 2006 fungeert het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (VLEVA) als een brug tussen enerzijds de Europese overheid en anderzijds de Vlaamse lokale besturen en het middenveld. We hebben de voorbije jaren gezien dat de EU een steeds belangrijkere rol in ons dagelijks leven speelt. Toenmalig minister-president en minister van Buitenlandse Aangelegenheden Bourgeois wilde hierop inspelen door een agentschap op te richten dat met op maat gemaakte informatie als een doorgeefluik tussen de verschillende bestuursniveaus zou fungeren.

De lokale besturen zijn immers een belangrijke doelgroep voor VLEVA, want voor hen is het Europees bestuursniveau vaak een ver-van-mijn-bedshow en zijn er vaak onvoldoende middelen om belangrijke beleidsplannen en subsidiekanalen op te volgen. Zo lopen de lokale besturen in Vlaanderen opportuniteiten mis met betrekking tot de subsidiëring van belangrijke lokale projecten. VLEVA speelt een speciale rol om de Europese beslissingen naar het lokale bestuursniveau door te geven, maar ook om de lokale inzichten naar de EU over te brengen.

Tijdens de gedachtewisseling in januari 2020 heb ik de aandacht van VLEVA al op de lokale besturen gericht. Hoewel de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) actief deelneemt aan de activiteiten van VLEVA, bleek de informatiedoorstroming naar de steden en de gemeenten vaak te gering. Ik heb toen dan ook gevraagd om in de toekomst rekening te houden met de rechtstreekse communicatie met de lokale besturen.

Minister-president, op welke manier informeert, sensibiliseert en begeleidt VLEVA momenteel onze lokale besturen in Vlaanderen? Hoe analyseert u de huidige inspanningen van VLEVA ten aanzien van de lokale besturen? Welke concrete

plannen heeft VLEVA om in de toekomst nog meer in te zetten op de informatiedoorstroming en op de begeleiding van lokale besturen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, ik benadruk graag dat VLEVA niet de enige relevante actor is om de brug tussen de EU en de lokale besturen te maken. Het Departement Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie betrekt de VVSG bij de beleidsontwikkeling. Het belanghebbendenmanagement van het departement informeert de VVSG. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering in de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU vervult ook een belangrijke opdracht. De adjunct-diplomatieke vertegenwoordiger neemt als expert deel aan de bestuurlijke commissie Gemeente in de wereld/Europa van de VVSG, die uit een aantal burgemeesters, schepenen en experts is samengesteld.

VLEVA stelt zich tot doel te zorgen voor een optimale betrokkenheid van de Vlaamse lokale overheden, het Vlaamse middenveld, en bij uitbreiding het Vlaamse publiek, bij het Europese gebeuren. De activiteiten van VLEVA moeten bijdragen tot de Vlaamse beleidsbeïnvloeding van de Europese agenda. Ze hebben als doeleinde netwerking, informatiedoorstroming, detectie en signalering van relevante Europese ontwikkelingen en financieringsmogelijkheden, sensibilisering van het grote publiek met betrekking tot de EU en de promotie van Vlaanderen in de EU.

De werking van VLEVA is gebaseerd op de Europese beleidsprioriteiten en de behoeften van de leden, waaronder de VVSG en de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP). VLEVA informeert, sensibiliseert en ondersteunt de VVSG en het VVP met betrekking tot de Europese belangen van hun leden, met name de lokale overheden. Dat gebeurt langs verschillende kanalen. Door het jaarlijks operationeel plan van VLEVA op te maken, bepalen de VVSG en de VVP mee de agenda van VLEVA. De VVSG en de VVP geven aan welke acties, zoals monitoring, infosessies, bilateraal overleg en dergelijke, met betrekking tot welke Europese dossiers moeten worden genomen.

Verder is de loketfunctie beschikbaar voor de lokale besturen. Die loketfunctie is de eerstelijnsdienstverlening in verband met alle beschikbare Europese financieringsmogelijkheden in Vlaanderen. Daarnaast zijn geregeld presentaties op maat van de lokale besturen over de Europese subsidiemogelijkheden gegeven. De lokale besturen kunnen ook bij VLEVA terecht voor een zogenaamde scan van hun lokale beleidsplannen in het licht van de Europese financieringsmogelijkheden.

Verder verzorgt VLEVA de informatiedoorstroming over de relevante Europese beleidsontwikkelingen en subsidiemogelijkheden naar de VVSG en de VVP, die deze informatie op hun beurt verder verspreiden. Die informatie kan in de reflectiegroep Europa van de centrumsteden en in de ambtelijke adviescommissie Europa van de VVP ook rechtstreeks naar de lokale besturen gaan. Geregeld worden specifieke decentrale acties op het lokale bestuursniveau georganiseerd, zoals het evenement 'GebEUrtenissen' dat in november 2020 in samenwerking met het Informatiepunt Europa Direct (IED) van Oost-Vlaanderen is georganiseerd en dat is ingegaan op de werking van de EU en de huidige uitdagingen die hiermee gepaard gaan. VLEVA organiseert jaarlijks ook een lunch met burgemeesters van centrumsteden en Vlaamse leden van het Europees Parlement om het belang van het lokaal niveau onder hun aandacht te brengen.

Waar de samenwerking tussen VLEVA en lokale besturen nog hechter is en de informatie-uitwisseling nog meer op maat gebeurt, is binnen het lokale partnerschap met de provincie Limburg. VLEVA lanceerde dit eind 2019 in het kader van een proefproject. Naast een nulmeting, de opzet van een kerngroep en een platform, de opmaak van een operationeel plan en de maandelijkse publicatie van

een nieuwsbrief, begeleidt de provinciale liaison lokale besturen onder andere wat betreft Europese subsidies.

Met de combinatie van al deze activiteiten wil VLEVA de lokale besturen in Vlaanderen zo goed mogelijk informeren en ondersteunen, en wil het de brug vormen tussen de EU en de lokale overheden in Vlaanderen.

Ik vind het belangrijk dat VLEVA deze inspanningen blijft voortzetten. Het past ook binnen de opdrachten die VLEVA in dit verband kreeg in onze samenwerkingsovereenkomst. Ik kijk alvast uit naar de evaluatie van deze overeenkomst, waarvan de resultaten in het najaar worden verwacht. Op basis daarvan zullen we ook vormgeven aan de volgende samenwerkingsovereenkomst van 2022.

Dan ga ik in op de vraag over de concrete plannen voor de toekomst. VLEVA meldt mij dat de leden, waaronder de VVSG en de VVP, zeer tevreden zijn over de VLEVA-dienstverlening. Maar alles kan uiteraard steeds beter, zeker wat betreft de informatiedoorstroming naar de leden of doelgroepen van VLEVA-leden, waaronder de lokale besturen. Om die doorstroming te bevorderen, plant VLEVA – in afstemming en samenwerking met de VVSG en de VVP – de volgende concrete acties in de nabije toekomst: de publicatie en verspreiding van een specifieke EU-subsidiegids voor lokale besturen; de opmaak van fiches over Europese beleidsvoorstellen die specifiek gericht zijn op de impact op lokale besturen; de organisatie van een 'Ronde van Vlaanderen' waarbij in de verschillende provincies de subsidiemogelijkheden binnen de nieuwe programmaperiode worden voorgesteld; de inzet op diepgaande samenwerking met intercommunales en VLINTER; de voortzetting van het proefproject in Limburg, waarbij VLEVA ook graag samen met de VVP en de provincies bekijkt of en hoe een dergelijk initiatief ook in andere provincies opgezet kan worden. Een laatste actie is de verdieping van de VVSG-VLEVA-samenwerking middels de eventuele aanstelling van een pendelende liaison. Het doel hiervan is om de thematische werking van beide organisaties beter op elkaar af te stemmen en om informatiedoorstroming vanuit VLEVA optimaal af te stemmen op de noden van de VVSG en haar leden en op de instroom uit andere bronnen, zoals de Raad van Europese Gemeenten en Regio's.

Dat is natuurlijk de input vanuit VLEVA. Mijnheer Nachtergaele, als ik u hoor, heerst er bij u als burgemeester ontevredenheid over de werking van VLEVA. Het benieuwt mij of dat al aangekaart werd bij de VVSG. Want de feedback die wij van de VVSG en de VVP krijgen, is dat de samenwerking met VLEVA optimaal is. Er is dus 'ruis op de lijn'.

De voorzitter: Dank u wel, minister-president, voor het signaleren van de ruis.

De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Minister-president, op een zwak moment heb ik me eens een abonnement gekocht voor een fitnessclub. Buiten het moment waarop ik het aangekocht heb, ben ik er niet meer geweest. Het heeft me 440 euro gekost. Sindsdien ben ik niet meer zo'n grote fan van fitnessclubs. Het is misschien wat bij de haren getrokken om hier de vergelijking te maken met de Europese Unie, maar het komt toch op hetzelfde neer. U zegt: er is ontevredenheid. Ik zou niet zeggen dat er ontevredenheid is bij ons, het is eerder: 'onbekend is onbemind'. Ik heb het gevoel dat die Vlaamse steden en gemeenten niet altijd alle informatie doorkrijgen, waardoor er inderdaad nogal wat kansen misgelopen worden.

Maar ik begrijp uit uw antwoord dat VLEVA zinnens is om niet langer via de VVSG het doorgeefluik te zijn naar die steden en gemeenten, maar op een rechtstreekse manier wil communiceren met die lokale besturen. Dat kan ik alleen maar toejuichen. U spreekt over een subsidiegids, over een Ronde van Vlaanderen die wordt georganiseerd, over samenwerking met de intercommunales. Dat lijkt me

een zeer goede manier om die gemeenten te bereiken. Dus als er al iets van ontevredenheid was, dan is die nu volledig weg, want ik merk dat VLEVA inderdaad wil inzetten op rechtstreekse communicatie naar de gemeenten. Dat stemt mij meer dan tevreden.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Ik wil me hierbij aansluiten, omdat ik bij de bespreking met VLEVA vorig jaar ook heb benadrukt hoe belangrijk die informatiedoorstroming naar de lokale besturen is. Herinner u de bevraging in Limburg, waar 88 procent aangaf eigenlijk niet te weten waar ze terecht moesten om informatie te verkrijgen over bepaalde Europese subsidies, over het beleid en dergelijke.

Ook voor de kleinere steden en gemeenten – want ik heb hier heel veel het woord 'centrumstad' horen vallen – is het belangrijk dat die informatie hen bereikt. Ik hoor over een jaarlijks etentje met de centrumsteden, maar ik zou de steden met centrumfunctie daar ook op uitnodigen. Wij kunnen die informatie zeker ook verder verspreiden.

Ik heb nog een vraag. Iedereen heeft heel wat vragen over de brexit, zeker in West-Vlaanderen. Ik weet niet in welke mate VLEVA een rol zal spelen in de communicatie naar de lokale besturen wat betreft mogelijkheden om in te spelen op een aantal openingen die daar worden geboden.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Talpe, ik denk dat wij de informatielijn brexit naar de lokale besturen niet moeten verspreiden over te veel kanalen. Ik denk dat het departement Buitenlandse Zaken in staat is om, in contact met VLEVA en ook met onze vertegenwoordiging in Europa, over al die informatie te beschikken. Ik denk dat we het kanaal van de 1700-lijn, het kanaal dat bedrijven en particulieren nu al kennen, verder moeten gebruiken, en niet moeten wijzen op het kanaal van VLEVA. VLEVA is natuurlijk een informatiebron, ook voor ons, maar het is beter om mensen te informeren via de reeds bestaande en ontwikkelde kanalen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.